

VZOR ZÁPISU

Studentka: Kateřina Spurná

Studijní program: Filologie

Studijní obor: Slovanské filologie

Název práce: „Překladová technika z latiny do staroslověnštiny na základě Gumpoldovy legendy a Druhé staroslověnské legendy o sv. Václavu“

Jazyk práce: čeština

Jazyk obhajoby: čeština

Školitel: Mgr. Václav Čermák, Ph.D.

Oponenti: prof. Johannes Reinhart, Dr.
Mgr. Petra Stankovska, Ph.D.

Datum obhajoby: 3. 7. 2017

Místo obhajoby: UK FF, nám. Jana Palacha 2, Praha 1, místnost č. 308/A

Předseda komise: prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc.

12:00 Předsedkyně komise **prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc.** zahájila obhajobu, představila sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představila studentku.

12:02 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentčina studia a její disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

12:10 Studentka seznámila přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělila zejména:

1. Sumarizuje edice zkoumaných textů - Gumpoldovy legendy, jediná kritická edice v 19. století, částečný překlad Druhé stsl. legendy, edičně zpracována 1909, 1929 – jazykový materiál zpracován V. Konzalem – snaha vyrovnat se s existující literaturou a nastínit podobu nové edice Gumpoldovy legendy, txt. dochován v rukopisech, lepší porovnání stsl. textu s latinskou předlohou – problém Vašicovy edice: není šťastně zařazený jeho překlad, dochází k zaměňování originální legendy a překladu; cca 1/3 Gumpoldova textu

není přeložena, nejméně společných míst má s nejslavnějším Wolfenbuttelským rukopisem; česká redakce Cresente fide, Kristiánova legenda vykazuje shody motivické.

2. biblické citáty: text chudý na aluze (5 citátů)
3. morfologické jevy – ty jevy, které jsou zajímavé či zpracované, futurum II, plusquamperfektum, participium futura; konjunktiv prezentu ve větách nezávislých (pobídka či zákaz), typy překladů – zabývá se tím Vepřek, překlad predikativního gerundiva /esse/
4. analýza překladové techniky obsahové prepozice – obsahové prepozice oznamovacích (14 dokladů – malý vzorek), není jednotná zažitá tendence, různé typy překladů (vazba dvou akuzativů – zavedený postup stsl. syntaxe), nezavádí nové překladatelské postupy, vedlejší věty časové
5. věty vztažné vedlejší: věty vztažné uvozené zájmenem, i překlady volné, překlad participiem není častý
6. ablativ absolutní - velký počet dokladů (89), v menšině případů polovětná konstrukce přeložena ekvivalentní stsl. vazbou dativu absolutního; dále participia 20, větné konstrukce 7 a předložkové vazby 2, dějové substantivum i doklady chybné
7. lexikum druhé staroslověnské legendy: je třeba mít na vědomí limity – práce s Vašicovou edicí a relativnost vysokého počtu hapax legomen, problematika hendiadys
8. hodnocení kvality překladu – kvalitně Vašica a Mareš, kritičtěji Konzal a především Hauptová; kandidátka jej hodnotí spíše negativně, přílišné odchýlení, v úvahu je třeba vzít komplikovanost Gumpoldova textu a vzdálenost přepisu, tj. není jasné, šlo-li o přímou chybu či přepis
9. Směr výzkumu: dopracovat edici stsl. textu s ohledem na druhý stsl. rukopis jehož originál prozatím nezískán, latinské edice doplnit z breviářů, detailnější srovnání lexika a vybraných syntaktických jevů s textem Besěd Řehoře Velikého i z hlediska překladové techniky

12:28 Oponent **prof. Johannes Reinhart, Dr.** seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že **doporučuje** předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

Edice Gumpoldovy legendy se uvádí z různých textů. Proč? Kritizuje přílišné zásahy edice, vynechání akcentů a široké varianty písmen „e“ a „o“ se reprodukuje jinými písmeny. Kritizuje

ediční postup v obtížně čitelných částech, je spíše pro koncepci vysvětlovací, nedoporučuje nechávat na čtenáři, aby text sám pochopil.

Lze určit chronologii chyb dvou ruských rukopisů?

12:51 Oponentka **Mgr. Petra Stankovska, Ph.D.** seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že **doporučuje** předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

Nejpřínosnější část práce je kapitola 8. posléze kapitoly 2,3,4 souvislost se stsl. texty, kapitoly 5 a 6 jsou poněkud nadbytečné, 10 kapitola je ústřední, oceňuje v ní erudici a přesnost výkladu, závěry jsou spíše statistickým shrnutím než komentářem, zůstávají otevřené pro závěr a interpretaci. Edice Václavské legendy (kapitola 7,2 a zhodnocení slovanského textu ke Gumpoldově legendě). Přehledně zpracovaná edice, grafické zdůraznění rozdílů. Pozitivně hodnotí vydání textu na základě konkrétního rukopisu.

Logicky koncipovaný text, dobře strukturovaný, velmi erudovaný, práce částečně systematicky shrnuje dosavadní bádání a graficky jej zachycuje. Velký vlastní přínos je zjevný v kapitolách 10 a 11 i 8.

Dotaz: Problematické hodnocení překladu, jehož autor ovládá normu, ale v celkovém hodnocení je to v neprospěch překladatele – proč tomu tak je? Ablativ absolutní vyžaduje velkou důslednost, zajímavý je instrumentál absolutní, naznačoval by spíše vliv silnější normy, možná byl nějaký ustálenější způsob překladu. U gerundia je hodnocení černobílé, existuje více způsobů překladu, lze nalézt ekvivalenci pravidelnou, je to zdůvodnitelné různými kontextovými záležitostmi. Jde o ustálený způsob překladu. Daly by se zákonitosti překladu vystihnout?

13:00 Studentka reagovala na vyjádření školitele, souhlasí s ním a děkuje mu.

13:01 Studentka reagovala na posudky oponentů a jejich položené otázky Uvědomuje si, že Vašicu odsoudila možná až příliš příkře, ale učinila tak proto, aby se s ním vyrovnala, problém s jeho edicí je, že jeho text neodráží realitu rukopisu, a to pomíjí emendace, místa kde čtenář se dozví reálné čtení pouze z poznámkového aparátu, sama to nepovažuje za šťastné z hlediska čtenáře, ale i excerpce do slovníku staroslověnštiny. Je si vědoma že je na tom třeba zapracovat, snad zapracuje připomínky po získání druhého rukopisu z ruského archivu. Řada z nich je dána tím, že by bylo třeba text pročíst a odstranit chyby. Skutečná analýza lexika by vydala na samotnou disertace a nechtěla jej zcela pominout vzhledem k hapax legomen.

U chronologie chyb si sama není jistá, blížit se Nikolskému, je to pro čtenáře nejčistší a nejsrozumitelnější.

Reaguje na podněty dr. Stankovské – měla se vyjádřit pregnančněji, převaha jazykového jevu není taková, jaká by dle ní mohla či měla být.

13:00 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta (*zapsat stručně obsah*). Školitel i oponenti vyjádřili uspokojení nad odpověďmi a argumenty disertantky.

13:13 Předsedkyně komise zahájila diskusi.

V následné diskusi vystoupil:

Dr. Stankovska - možná by stálo za to se podívat na to, že se u legendy jedná o možný kompilát, stav textu nelze chápat jako rozvolnění normy. Text latinský je komplikovaný jak po stylistické stránce i po jazykové – analyzovala charakter textu a jeho rétoričnost a vznešenost.

Doc. Vepřek – Proč lokalizace a datace do Sázavského kláštera cca 10.století? Kolegyně Spurná souhlasí s názorem E. Bláhové, ta argumentuje odlišným charakterem textu.

Diskuse o prvotním účelu textu – kontext textu snad spjat s mnišským prostředím, Čermák: vazba je logická, nemáme nic hmatatelného, nevidíme, kam jinam to lokalizovat. Je správné, že kol. Spurná podotkla, že by bylo vhodné jej srovnat s Besědami, ale to lze za předpokladu, že srovnávaných hagiografických textů bude víc, je více hagiografických textů kladených do Čech, v nichž dochází k omylům častěji, komplikovanější pasáže jsou chápány jako chyby, jinde jsou jen menší, nejčastěji se vyskytují v prologu.

Spurná: ty části, které nejsou přeložené z Gumpolda, ukazují na odchylky dané asi předlohami, je to jiný jazyk, méně komplikovaný, je tam patrná menší snaha o stylistické sjednocení celku, je to evidentně překládáno metodou slovo za slovo.

Stankovska: jak hodnotí disertantka jednotlivé úseky, o kterých se zmiňovala? Spurná: je to dané tím, že ani v latinském textu nejsou ty pasáže srozumitelné.

Doc. Lemeškin: není možné mít paleografickou eventualitu? Je to špatně dochovaný text?

Spurná: jsou tam místa, ve kterých Vašica interpretuje špatnou čitelností latinského textu, se kterým pracoval, neodhadl, že to nebude na konci dávat smysl.

Čermák – Zhodnotil pasáže jako překlad ad hoc, konstatoval stylistickou nevyváženost mezi úvodem a dalšími částmi textu.

Vepřek – Je možná hypotéza o více autorech? Spurná: není dostatek materiálu pro takové zkoumání, nelze dělat podobné závěry, překladatel se držel charakteru textu a různé části jsou texty zásadně jiné úrovně.

Rybarova: Celkově zhodnotila vysokou úroveň práce, svou výtkou k části lexikální potvrdila výchozí hodnocení disertantky.

13:35 Předsedkyně komise ukončila samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předsedkyně komise seznámila studentku a přítomné s výsledkem obhajoby: Obhajoba disertační práce byla klasifikována **prospěla**.

Zapisovatel: Mgr. Dajana Vasiljevićová

Jméno a podpis předsedy komise:
Prof. dr. Hana Gladkova, CSc.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
Doc. Ilja Lemeškin, Ph.D.